

شیوع دردهای استخوانی عضلانی در استان اصفهان

دکتر عباس سینگ* - دکتر کاظم محمد*

کلمات کلید: دردهای استخوانی عضلانی + اصفهان

خلاصه:

به منظور تعیین میزان و چگونگی انتشار دردهای استخوانی و عضلانی در استان اصفهان و تعیین رابطه آن با سن و جنس مبتلایان این مطالعه روی ۳۷۵۳ نفر از ساکنین شهرها و ۲۹۱۷ نفر از ساکنین روستاهای استان اصفهان بر اساس اظهار شخص مورد مطالعه و معاینه پزشک انجام گرفته است.

نتیجه بررسی نشان میدهد که شیوع بیماری با سن افراد افزایش می‌یابد به نحوی که از ۶ سالگی به بعد حدود نصف ساکنین استان اصفهان از دردهای استخوانی و عضلانی شکایت دارند.

شیوع بیماری در زنان در کلیه گروههای سنی تقریباً $1/5$ برابر مردان است و در ساکنین روستاها در سنین متوسط شیوع بیماری $1/7$ برابر ساکنین شهرها است.

مقدمه

در یک بررسی بهداشتی که در سال ۱۳۵۳ در استان اصفهان توسط دانشکده بهداشت بعمل آمد اطلاعاتی در زمینه رفتارهای باروری، آمار حیاتی، معاینات بالینی و آزمایشات سرولوژی در نمونه‌ای به حجم $2/3$ درصد از کل جمعیت استان جمع‌آوری گردید. با توجه به اهمیت دردهای استخوانی و عضلانی میزان شیوع و رابطه این ناراحتی‌ها با سن و جنس و محل سکونت مورد مطالعه قرار گرفت. اطلاعات مربوط به این بررسی از پرسشنامه پزشکی افراد مورد مطالعه، استخراج گردیده است، وجود یا عدم دردهای استخوانی و عضلانی

بر اساس اظهار بیمار و نتیجه معاینه بالینی پزشک در پرسشنامه مربوطه مشخص گردیده است و از آنجا که ممکن بود پاسخ افراد کمتر از ۱۵ سال چندان قابل اعتماد نباشد تنها به استخراج داده‌های افراد ۱۵ سال به بالا اقدام شده است.

نمونه‌گیری و روش کار

با توجه به دقت و اعتمادی که برای برآوردها و آزمونهای آماری در نظر گرفته شد حدود ۳۰۰۰ نفر زن در سنین باروری (۱۵ - ۴۴ ساله) در هر یک از دو جامعه روستایی و شهری مورد نیاز بود که نمونه‌ای حدود ۲۰۰۰۰ نفر از ساکنین روستاهای استان اصفهان و همین تعداد از ساکنین شهرهای استان را شامل میگردید و چون براساس طرح تهیه شده از $\frac{1}{3}$ کل نمونه معاینات بالینی بعمل آمده بود (حدود ۷۰۰۰ نفر ساکنین روستاهای استان اصفهان و همین تعداد ساکنین شهرهای آن استان) پس از کنار گذاشتن افراد کمتر از ۱۵ سال ۳۷۵۳ نفر ساکنین شهرها و ۲۹۱۷ نفر ساکنین روستاهای استان اصفهان در این مطالعه قرار گرفتند.

انتخاب نمونه در جامعه روستایی بروش دو مرحله‌ای انجام گرفت، که واحدهای اولیه عبارت از روستاها بودند (روستاهای کوچک با هم و با روستاهای مجاور ادغام شدند و ترکیب آنها بصورت روستای فرضی در نظر گرفته شد). بدین ترتیب مجموعاً ۴۵ روستا از ۲۶ دهستان واقع در ۹ شهرستان منطقه با احتمال متناسب با جمعیت روستا در سال ۱۳۴۵ انتخاب شدند. انتخاب نمونه برای مرحله دوم بصورتی بوده است که برآوردهای حاصل دارای خود وزنی باشند. نمونه‌گیری در جامعه شهری به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انجام گردید. و هر واحد شامل یک بلوک شهری بوده است. بدین ترتیب که با روش درب شماری و سایر اطلاعات ممکن هر یک از شهرهای نمونه به بلوک‌های فرضی که هر یک تقریباً شامل ۲۵ تا ۳۰ خانوار بوده است تقسیم بندی شد.

در شهر اصفهان انتخاب نمونه به صورت یک مرحله‌ای انجام گرفت و $\frac{2}{3}$ درصد از بلوکها فرضی مزبور انتخاب گردید، ولی در شهرهای کوچک این انتخاب بصورت دو مرحله‌ای انجام گرفته است.

برای اطلاع بیشتر درباره روش نمونه‌گیری به منابع شماره ۱ و ۲ و ۳ مراجعه شود.

نتایج بررسی

جدولهای شماره (۱) و (۲) شیوع دردهای استخوانی و عضلانی را به ترتیب در

شیوع دردهای استخوانی عضلانی در استان اصفهان

مناطق شهری و روستائی برحسب سن و جنس نشان میدهد از مطالعه این جدولها نتایج زیر حاصل می‌گردد:

- الف . در هر دو نمونه شهری و روستائی با افزایش سن ، شیوع شکایت از دردهای استخوانی و عضلانی در مرد و زن افزایش مییابد به نحوی که شیوع این عارضه در مناطق شهری در سنن ۴۵ تا ۶۰ سالگی هم در مردان و هم در زنان تقریباً $\frac{3}{5}$ برابر سنین ۱۵ تا ۳۰ سالگی است . این نسبت در مناطق روستائی تقریباً $\frac{3}{5}$ برابر ۳ میشود . در هر منطقه روستائی و شهری حدود ۵۰ درصد از مصاحبه شدگان که بیش از ۶۰ سال داشته‌اند از دردهای استخوانی و عضلانی شکایت کرده‌اند .
- ب . در هر دو نمونه شهری و روستائی و در کلیه سنین شکایت زنان از دردهای استخوانی و عضلانی بیش از مردان بوده است ، تقریباً در کلیه گروههای سنی میزان شیوع این دردها در زنان $\frac{1}{5}$ برابر مردان است .

جدول شماره (۱) توزیع نمونه مورد مطالعه در جمعیت شهری استان اصفهان برحسب سن ، جنس و شیوع دردهای استخوانی و عضلانی (درصد)

جمع		مرد		زن		جنس و شیوع سن
		تعداد معاینه شده	درصد مبتلا	تعداد معاینه شده	درصد مبتلا	
۱۶۳۰	۹/۰	۲۷۹	۶/۷	۸۵۱	۱۱/۱	۱۵ - ۲۹
۹۸۲	۱۷/۸	۴۶۰	۱۴/۶	۵۲۲	۲۰/۷	۳۰ ^o - ۴۴
۶۷۸	۳۲/۶	۳۲۴	۲۳/۸	۳۵۴	۴۰/۷	۴۵ - ۵۹
۴۶۳	۴۹/۲	۲۲۴	۳۹/۳	۲۳۹	۵۸/۶	۶۰ +
۳۷۵۳	۲۰/۵	۱۷۸۷	۱۵/۹	۱۹۶۶	۲۴/۸	جمع

جدول شماره (۲) توزیع نمونه مورد مطالعه در جمعیت روستائی استان اصفهان بر حسب سن، جنس و شیوع دردهای استخوانی و عضلانی (درصد)

جمع		مرد		زن		جنس و شیوع سن
		تعداد معاینه شده	درصد مبتلا	تعداد معاینه شده	درصد مبتلا	
تعداد معاینه شده	درصد مبتلا	تعداد معاینه شده	درصد مبتلا	تعداد معاینه شده	درصد مبتلا	۱۵-۱۹
۱۱۶۴	۱۴/۵	۵۳۵	۱۰/۵	۶۲۹	۱۸/۰	
۷۷۳	۳۰/۸	۳۵۲	۲۵/۳	۴۲۱	۳۵/۴	۳۰-۴۴
۵۴۰	۴۴/۳	۲۵۱	۳۴/۳	۲۸۹	۵۲/۹	۴۵-۵۹
۴۴۰	۵۲/۰	۲۵۶	۴۵/۷	۱۸۴	۶۰/۹	۶۰+
۲۹۱۷	۳۰/۰	۱۳۹۴	۲۵/۰	۱۵۲۳	۳۴/۶	جمع

میزان شیوع این عارضه در زنان و مردان شهری به ترتیب برابر ۲۴/۸ درصد و ۱۵/۹ درصد است که همین اعداد در نمونه روستائی برای زنان برابر ۳۴/۶ درصد و برای مردان برابر ۲۵ درصد است. چنانچه شیوع تطبیق شده سنی (۴) را برای زنان و مردان شهری محاسبه کنیم همان اعداد ۲۴/۸ و ۱۵/۹ بدست میآید زیرا توزیع سنی زنان و مردان در نمونه شهری یکسان است.

در نمونه‌های روستائی شیوع تطبیق شده سنی برای زنان و مردان برابر اعداد ۳۵/۵ و ۲۴/۱ بدست میآید که به هر حال باز هم فرض ۱/۵ برابر بودن شکایت از این عارضه در زنان نسبت به مردان تغییر نمی‌یابد.

فرضیه یکسان بودن شیوع این عارضه در مردان و زنان با روش مانتل و هانزل (۵) آزمون شده و فرضیه یکسان بودن در هر دو نمونه شهری و روستائی مردود شناخته شد

ج . مقایسه شیوع عارضه فوق در نمونه شهری و روستائی نشان میدهد که در کلیه گروههای سنی و در هر دو جنس شیوع بیماری در مناطق روستائی از مناطق شهری بیشتر است . بنحوی که شیوع این عارضه در زنان روستائی در سنین ۱۵ تا ۴۵ سالگی تقریباً " ۱/۷ برابر زنان شهری در همان گروه سنی میباشد . ولی این نسبت در سنین بالا کاهش می یابد و اختلاف شیوع بیماری در سنین ۶۰ سالگی به بعد به ۲/۳ درصد کاهش می یابد .

در مورد مردان نیز تقریباً " شیوع بیماری در ساکنین روستا در سنین ۱۵ تا ۶۰ سالگی به بعد ۱/۷ برابر زنان است ولی در ۶۰ سالگی به بعد اختلاف کاهش یافته و به ۶/۴ درصد میرسد .

بحث و نتیجه

بررسی شکایت بیماران از دردهای استخوانی و عضلانی که به وسیله پزشک معاینه - کننده هم تأیید شده است گویای این مطالب است که اساساً " میزان شیوع این عارضه بخصوص در افراد مسن بالا است . این یافته میتواند با شیوع بیماریهای منجر به دردهای استخوانی و عضلانی در پیران مربوط باشد . شیوع عارضه در زنان بیش از مردان است و این یافته نیز با گزارش کلی که عموماً " میزانهای ابتلاء در زنان بیش از مردان است مطابقت دارد (۶) . ممکن است زیاد بودن شیوع عوارض در ساکنین روستاها در مقایسه با ساکنین شهرها مربوط به چگونگی تغذیه روستائیان و عدم دسترسی آنها به پزشک و در نتیجه مزمن شدن بیماری باشد .

منابع و ماخذ

- ۱ - شهریاری، حسین بررسی شاخص *D.M.F* در سنین (۱۵-۴۹) در استان اصفهان پایان نامه فوق لیسانس در علوم بهداشتی ، ۱۳۵۵ .
- ۲ - فرزانه ، علی ، بررسی شیوع دردهای استخوانی عضلانی و بیماریهای رماتیسم ، آرتریت و تب مالت در استان اصفهان ، پایان نامه فوق لیسانس در علوم بهداشتی ، ۱۳۵۵ .
- ۳ - گزارش بهمن ۱۳۵۲ ایستگاه تحقیقات پزشکی استان اصفهان ، دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی ، دانشگاه تهران .
- ۴ - محمد ، کاظم و همکاران (۱۳۵۶) ، روشهای آماری و شاخصهای بهداشتی ، ۳۲۴/ جلد اول ، انتشارات زر .

- 5 - Mantel, N., W. Haenszel (1959) *Statistical aspects of the analysis of data from retrospective studies of disease* *Journal of the National Cancer Institute*, 22, 719-748.
- 6 - Mausner, J., Bahn, A.K., (1974), *Epidemiology an Introductory text*, 48. W. B. Saunders Company, Philadelphia.

رسید مقاله ۶۳/۵/۶